

Sveta kongregacija za redovnike i svjetovne ustanove

REDOVNICI I PROMICANJE ČOVJEKA

(12. kolovoza 1980.)

UVOD

Evandeoski duh i sadržaj redovničkog života pronalaze poticaje za obnovu i u "znakovima vremena". Izrazitije pojave, koje su značajne za moderno vrijeme, pružaju mogućnosti pozornog uspoređivanja kad se radi o poslanju Crkve u današnjem svijetu. Te pojave pokazuju koja su to mjesta kojima u evangelizaciji i u radu za ljudsko promicanje treba dati prednost pred drugima.

Činjenica je da crkveno učiteljstvo stalno sve jasnije naglašava veze između evandeoskih zahtjeva svoga poslanja i nastojanja, koje je među narodima prošireno, za promicanje osoba i društva da ono postane dostojno čovjeka.

Za Crkvu "evangelizirati" znači pružiti Radosnu vijest svim slojevima ljudi i tako svojim utjecajem iznutra promijeniti ljude: njihova mjerila u prosuđivanju, vrednote koje najviše cijene, izvore koji ih nadahnjuju, oblike i izvore života otvorivši ih cjelovitom pogledu na čovjeka.¹

Da izvrši to poslanje, Crkva mora ispitivati znakove vremena, mora ih tumačiti u svjetlu Evanđelja, i tako će odgovoriti na trajna čovjekova pitanja.²

Redovnici su pozvani da pruže posebno svjedočenje za tu proročku označnicu Crkve. Stalno obraćenje srca i duhovna sloboda, na koju savjeti Gospodnji potiču i kojoj služe, pomažu im da svojim suvremenicima budu tako prisutni kako bi sve podsjećali da izgrađivanje zemaljskog grada (društva) mora biti utemeljeno na Gospodinu i k njemu usmjereno.³

A budući da zavjetovanje evandeoskih savjeta na poseban način povezuje redovnike s Crkvom,⁴ njima je upravljen poziv - s pojačanom upornošću i povjerenjem - na mudru obnovu koja će biti otvorena potrebama ljudi, njihovim problemima, njihovim traženjima.⁵

Iznad samih društvenih i političkih drama Crkva je uistinu svjesna da je poslana prije svega zato da pruži odlučujući odgovor na duboka pitanja ljudskog srca.⁶

1 EN 18-19.

2 GS 4. IVAN PAVAO II., Puebla, nastupni govor III, 3: "Nije radi prilagođivanja ili zbog težnje za novošću da se Crkva, poznavateljica ljudi, diže u obranu ljudskih prava. To proizlazi iz zbiljske evandeoske obveze koja se kako ju je shvaćao Krist, odnosi na one koji su najpotrebitiji".

3 LG 46.

4 LG 44; MR 8,10.

5 ET 52-53.

6 GS 10.

Zato i noviji dokumenti crkvenog učiteljstva nastoje ostvariti odgovarajuću cjelovitost između evangelizacije i ljudskog napretka; izjavljuju kako je odnos između evangelizacije i redovničkog života plodan za zajedničko poslanje Crkve,⁷ koliko je djelovanje redovnika u svim naraštajima prošlosti pridonijelo ljudskom i duhovnom uzdizanju naroda.⁸

Međutim, ako se želi pristupiti evangelizaciji unutar konkretnih i često gorućih problema ljudskog promicanja, traži se duboka provjera mentaliteta i stavova⁹.

Budući da taj put "obraćenja" zahvaća osobe i pitanja - čemu treba dati prednost u apostolskim pothvatima i djelima - on nužno uključuje i trenutke nesigurnosti i poteškoća.

Uostalom, i samo znanstveno razmišljanje koje je - u raznim dijelovima svijeta - pratilo hvale vrijedni napor oko sudjelovanja u složenim stvarnostima povijesti, pokazalo je, uz pozitivna i poticajna proniknuća, i nejasna i ograničena gledanja.

Razmišljanja Sinode o evangelizaciji u današnjem svijetu (1974.) i nakon toga nagovor "*Evangelii nuntiandi*" dali su tome svoj dragocjeni doprinos u vidu razjašnjenja i usmjerenja.

Na posebne probleme i teškoće nailazili su pothvati redovnika i redovnica kad su pokušali da dođu do izraza u naglašenijim oblicima istupanja u prostorima koji su najjače pogođeni nepravdom i ugnjetavanjem. A nerazmjerna prosuđivanja i unutar samih crkvenih zajednica i ustanova još su više otežavala traženja da se nađu rješenja.

Nadalje, promijenjene društvene i političke okolnosti stvarali su nove često i neočekivane prilike. Ustaljeni oblici redovničkog života, u načinu prisutnosti i u apostolskim pothvatima, bili su podvrgnuti teškim iskušenjima. Zahtjev da se potpunije povežu s ljudima svoga vremena, osobito sa siromašnima i onima na rubu društva, privukao je redovnike i redovnice u neposrednije sudjelovanje, koje je ponekad obuhvaćalo svijet radnika, a i sâm politički život.

Plenarna sjednica Kongregacija od 25. do 28. travnja 1978. posvetila se dakle proučavanju serije zahtjeva proizašlih iz opširnog međunarodnog ispitivanja mišljenja, u kome su sudjelovale biskupske konferencije, papinski predstavnici, brojne muške i ženske ustanove i konferencije viših poglavara i poglavarica.

Razmišljanju Plenarne sjednice nametnula su se, prvenstveno četiri problema:

1. izbor za siromašne i za pravednost danas,
2. socijalne djelatnosti i djela redovnika,
3. uključenje u svijet rada,
4. sudjelovanje u "političkoj praksi".

Smjernicama koje su iz toga proizašle želi se pridonijeti posebice zadaći informacije, formacije i koordinacije koja spada na odgovorne organe redovničkoga života u Crkvi.

7 EN 69.

8 PP 12.

9 ET 17; GS 63; ET 52.

Na njih naime spada provjera kriterija i izbora koji, iako vodeći računa o ovdje spomenutim načelima i smjernicama, trebaju odgovarati različitostima i složenostima situacija; tako da, u različitim narodima, biskupske konferencije i konferencije redovnika mogu, na načine koji se učine najprimjerenijima, vrednovati specifičnu ulogu redovničkoga života u zajedničkoj obvezi evangelizacije i promicanja čovjeka.

Pastoralno učiteljstvo Ivana Pavla II., koje je u međuvremenu s obnovljenim motivima razmišljanja i poticaja osvijetlilo i okarakteriziralo prisutnost i sudjelovanje Crkve u današnjoj povijesti čovjeka, naglašava to suvremeno obraćanje problemima čovjeka i nenadoknadivu susretu s Kristom i njegovim Evanđeljem.

Potaknuti smo dakle da pobliže objasnimo pravce hoda evangelizacije i promicanje čovjeka koje, iz novog i posebnog razloga - posvećenja Bogu i njegovu planu u povijesti čovjeka, spada u Crkvi na redovnike.

Važnost i nužnost da redovnici primjereno sudjeluju u cjelovitom promicanju ljudi potaknula je Svetu kongregaciju za redovnike i svjetovne ustanove da obrati posebnu pozornost na zasebnu ulogu koja u tom pogledu pripada redovničkom životu u poslanju Crkve.

Time se htjela dati podrška velikodušnom radu oko obnove i - polazeći od stanja i od iskustava - pružiti mjerila za prosuđivanje, koja je mjerila nadahnulo crkveno učiteljstvo, narav i poslanje redovničkog života i konačno cilj evangelizacije, koja je čvrsto povezana s promicanjem ljudi unutar današnje povijesne stvarnosti.

I. ČETIRI GLAVNA PROBLEMA

1. Pobuda za pojačanu i djelotvornu suradnju u sadašnjim povijesnim prilikama u kojima se razvija poslanje Crkve prati svuda stalni rast obnove koju su redovnici poduzeli:

- bilo na mjestima na kojima su pozvani da nastave, djelima svoje ustanove ili djelima mjesne Crkve, "socijalno" poslanje koje je ujedno i duboko vjersko;

- bilo tamo gdje okolnosti traže nove pothvate koji ih još više približuju životu i problemima ljudi.

Ipak u svakoj prilici treba ozbiljno razmisliti da se nađu mjerila i zajednički stavovi. Zbog toga polazimo od četiri glavna problema i iznosimo neke važne pokazatelje za prosuđivanje i usmjeravanje. Tako ćemo lakše pokazati opća načela prosuđivanja.

1. Opredjeljenje za siromahe i za pravednost danas

2. Proročko poslanje Krista, "koji je poslan blagovjesnikom biti siromasima" (Lk 4,18), nailazi na jak odjek u Crkvi danas.

O tome svjedoče brojne izjave papa, *jasni i uvjerljivi* ulomci pastoralne konstitucije *Gaudium et spes*, koji zahtijevaju odnose duboke solidarnosti između Crkve i povijesti naroda. Biskupska sinoda godine 1971. u dokumen-

tu "Pravda u svijetu" naglašava kako je hitno da budemo svjesni toga polja u evangelizacijskom poslanju Crkve.

Apostolski nagovor *Evangelii nuntiandi* pojačao je takva upozoravanja i pozvao je sve dijelove Božjega naroda da prihvate svoje odgovornosti u uspostavljanju veze sa životom i poviješću "naroda koji se svom svojom snagom zalažu i bore da svladaju sve ono što ih osuđuje da ostanu na rubu života".¹⁰

3. Redovnici, dakle, moraju biti posebno upoznati s temama o "evanđeoskom oslobođenju" koje se temelji na kraljevstvu Božjem.¹¹

I doista, svjedočenje redovnika i redovnica koji su hrabro nastupili da dadu podršku slabima i da brane ljudska prava, jaki je odjek Evanđelja i glasa Crkve.

Međutim, kao što smo već spomenuli, tumačenja i nadošle reakcije, bilo unutar mjesnih Crkava, bilo unutar redovničkih zajednica ili samog građanskog društva, nisu uvijek pokazale istu osjetljivost i zabrinutost.

4. Pokazalo se kako treba tražiti neka vodeća načela da opredjeljenje za siromahe i skrb za pravdu budu u skladu sa svrhom i načinom koji su vlastiti poslanju Crkve i, u njoj, redovničkom životu.

a) Redovnici se često nalaze u takvim okolnostima da mogu neposrednije iskusiti tragedije što muče ljude među kojima su se posvetili evanđeoskoj službi. I sâm proročki značaj redovničkog života traži od njih "da u sebi utjelove Crkvu koja se želi sva predati radikalizmu blaženstava".¹² Redovnici su često "u prvim redovima apostolskog poslanja i prihvaćaju najveći rizik za svoje zdravlje, pa i za svoj život".¹³

b) Ta iskrena želja da služe Evanđelju i cjelovitom promicanju čovjeka traži da u središte svih nastojanja bude stavljeno zajedništvo, koje se stvara strpljivo i ustrajno, tražeći istinu u ljubavi.

c) Redovničke konferencije, poštivajući karizmu pojedinih ustanova, mogu u tom smislu vršiti dragocjenu ulogu poticaja i ravnoteže u vezi s biskupskim konferencijama,¹⁴ a osobito s komisijama "Iustitia et pax" i "Cor unum".

To će pomoći da se svladaju dvosmisleni stavovi, bilo neke tobožnje i lažne neutralnosti, bilo uskog sektaštva. Nadalje, različiti uvjeti kulture i prijemljivosti, kao i različite društvene i političke okolnosti, naći će ondje pravo mjesto za međusobno dogovaranje i za zajedničko prihvaćanje, što daje jamstvo i osigurava uspješnost.

d) Ta prisutnost - čija je svrha da štiti i promiče pravdu - morala bi se pokazati posebno otvorenom i djelatnom u onim područjima koja muče "nepravde bez glasa", što ih spominje Sinoda godine 1971.¹⁵

10 EN 30.

11 EN 33-34. U nastupnom govoru u Puebli (III, 4) Ivan Pavao II. kaže: "Krist nije ostao ravnodušan pred ovom širokom i zahtjevnom zapovijedi društvenog morala. Isto vrijedi i za Crkvu. U duhu Crkve, a to je Kristov Duh, oslonjeni na njezin mnogostrani i temeljiti nauk, započnimo djelovati na tom polju".

12 EN 69; LG 31; MR 14a.

13 EN 69.

14 MR 59-60.

15 AAS 63(1971)928-932.

Dok naime neki društveni slojevi znadu izgraditi jake strukture prosvjeda i podrške, u isto vrijeme prisustvujemo mnogim trpljenjima i nepravdama koje nailaze na slab odjek u srcima tolikih naših suvremenika: tragedija izbjeglica, progonjenih zbog njihovih političkih ideja ili zbog vjere;¹⁶ kršenje prava na novorođeni život; neopravdana ograničavanja ljudske i vjerske slobode; društvena nerazvijenost koja povećava boli staraca i građana na rubu društva.

Crkva želi biti prije svega njihov glas, njihova savjest i njihova odlučnost.¹⁷

e) Svjedočenje redovnika za pravdu u svijetu uključuje, prije svega što se tiče njih samih, stalnu provjeru životnih opredjeljenja, upotrebe dobara, odnosa prema drugima, jer svatko tko se usuđuje govoriti ljudima o pravdi, prije mora sâm biti pravedan u njihovim očima.¹⁸

I ovdje se očituje poticajni odnos između evangelizacije i promicanja čovjeka, koji proizlazi iz onog "tihog svjedočenja", koje nam *Evangelii nuntiandi* prikazuje kao prvi i najjači izazov svijetu, a i samoj Crkvi.

U tom vidokrugu nalazi i dobiva posebnu snagu znakovitosti i apostolske plodnosti "uloga što je u evangelizaciji imaju redovnici i redovnice koji su posvećeni molitvi, šutnji, pokori, žrtvi".¹⁹ Doista, kontemplativna dimenzija koja pripada svakom obliku redovničkog života u njima dosiže tonove koji imaju posebna značenja i pokazuje da redovnički život, u svakom svom obliku, ne samo da ne udaljuje redovničke osobe od ljudi i ne čini ih nekorisnima zemaljskoj državi, nego im dapače pomaže da sve dublje obuhvate u Kristovoj ljubavi.²⁰

2. Socijalne djelatnosti i djela redovnika

5. Mnogovrsne djelatnosti i djela koji - u raznolikosti karizma - obilježavaju poslanje redovnika svakako predstavljaju izvanredan put i sredstvo za evangelizaciju i promicanje koje Crkva vrši u svijetu.²¹

Odatle dolazi važnost koju obnova redovnika ima za samu obnovu Crkve i svijeta.²²

Zbog toga EN 31 opominje da treba uzeti u obzir duboke veze koje postoje između evangelizacije i ljudskog promicanja. Ne uvažiti ih značilo bi omalovažiti "pouku koju nam daje Evanđelje o ljubavi prema bližnjemu koji trpi i živi u bijedi".

6. Redovnici, otvoreni znakovima vremena, znat će pronalaziti i njegovati novu prisutnost koja odgovara stvarateljstvu njihovih Utemeljitelja i prvotnim svrhama vlastite ustanove.²³

16 EN 39.

17 Papa Ivan Pavao II. seljacima Južne Amerike 29. siječnja 1979.

18 Sinoda god. 1971.

19 EN 69.

20 LG 46.

21 PC 1; LG 46.

22 ET 52.

23 MR 19; 23f; 41.

U tom vidokrugu dolaze više do izražaja sljedeći stavovi u obnovi:

a) Djelatnosti i djela društvene naravi, koja su uvijek pratila poslanje redovnika, pokazuju njihovo stalno zalaganje za puno unapređivanje čovjeka.

Škole, bolnice, dobrotvorni zavodi, pothvati koji služe siromasima, kulturnom i duhovnom razvoju naroda ne samo da su i sada aktualni, nego primjereno obnovljeni često postaju povlaštena mjesta za evangelizaciju, svjedočenje, istinsko promicanje čovjeka.

U evanđeoskom služenju u tolikim i uvijek potrebnim ustanovama osobnoga i društvenog promicanja redovnici pretvaraju u uvjerljiv "znak" dar svoga života koji je posve stavljen na raspolaganje Bogu, Crkvi i braći.²⁴

b) Duh, koji stalno stvara nove oblike i ustanove posvećenoga života kao odgovor na zahtjeve vremena, oživljava i one koji već postoje - da se obnovljenim snagama uključe u promijenjene crkvene i društvene okolnosti.

c) U Crkvi koja je otvorena služenjima, u neprekidnom i uređenom rastu zajedništva,²⁵ redovnici mogu otkriti nove oblike djelatnog sudjelovanja i tako uvijek više uvući kršćansku zajednicu u svoje pothvate i u svoja djela.

Redovnicima će se time pružiti mogućnost da iskoriste svoju vlastitu karizmu kao posebno osposobljenje za promicanje onih služba koje su u skladu s apostolskim i društvenim ciljevima njihovih ustanova.

d) Sudjelovanje laika u djelovanju i djelima redovnika - kao daljnji stupanj u razvoju crkvene suodgovornosti u jednom zajedničkom poslanju - ulazi u nove dosege. Dapače, pretpostavljajući dovoljnu pripravu, to sudjelovanje bi moglo biti ostvareno tako da laici uđu i u upravu djela koja su dosad bila povjerena samo redovnicima.²⁶

e) Uostalom, sadašnje društvene okolnosti potiču na stvaranje novih oblika solidarnosti i sudjelovanja. Proces društvenog preobražaja na raznim mjestima smjera na to da se razvije suodgovornost svih društvenih slojeva također pomoću struktura i organa sudjelovanja. Tako su svi građani zaduženi da zauzeto sudjeluju u problemima koji se odnose na izgrađivanje društvenog života.

Swjedočenje i vlastito iskustvo redovnika, zajedno s izravnijim doprinosom laika, može na tom polju mnogo pridonijeti, osobito usmjeravanjem prema rješenjima koja odgovaraju mjerilima Evanđelja i pastoralnim smjericama Crkve.²⁷

3. Uključivanje u svijet rada

7. Pastoralna skrb Crkve za svijet radnika očitovala se u mnogim dokumentima, što ih okružnica *Mater et magistra* preuzima i uključuje u vido-kruge koji su otvoreni novim ekonomskim i društvenim prilikama.

Pred tako velikim dijelom čovječanstva, koji uporno traži zauzimanje čitavog kršćanskog svijeta, redovnici dublje osjećaju potrebu da budu s njime solidarni i da mu se pridruže.

²⁴ EN 69.

²⁵ LG 9-12; 34-36; CD 33-35; EN 13 i 58.

²⁶ Usp. dokum. Sv. zбора za kršćanski odgoj o katoličkoj školi, 19. ožujka 1977., br. 60-61.

²⁷ CD 35; MR 22-23.

I po samom svom izboru da žive u evanđeoskom siromaštvu, redovnici su posebno osposobljeni da shvate pravu vrijednost općeg zakona rada.²⁸

8. Što se tiče svećenika, učiteljstvo pastira opisalo je točno razloge i uvjete koje treba slijediti kad se netko odluči za jaču prisutnost u svijetu rada.²⁹

Jasno je da ove smjernice vrijede i za redovnike svećenike. Ali zbog osebnosti naravi redovničkog života i zbog njegove posebne veze s poslanjem Crkve,³⁰ ove smjernice jednako vrijede i za sve ostale redovnike i redovnice.

Posebne značajke zvanja i poslanja redovnika nude sljedeća načela koja mogu opravdati i voditi njihovu moguću prisutnost u svijetu radnika:

a) dinamička vjernost namjerama poradi kojih je Duh u Crkvi pobudio njihove ustanove;³¹

b) nastojanje da pruže svjedočanstvo za one evanđeoske vrednote koje radu vraćaju dostojanstvo i pokazuju u čemu je prava svrha rada;³²

c) nastojanje da jačaju "redovničke" oznake koje pokazuju u čemu je njihovo zvanje i ujedno dokazuju privlačnost kraljevstva Božjega, koje su oni prihvatili u svoj korijenitosti;³³

d) bratsko zajedništvo koje svakodnevno iskustvo zajedničkog života podupire i razvija, i tako pokazuje u čemu je novost Kristove ljubavi u stvaranju solidarnosti među ljudima.³⁴

9. Taj način sudjelovanja traži posebna načela u odlučivanju i ponašanju.

Dva oblika uključivanja u svijet radnika imaju takve značajke koje zaslužuju posebnu pažnju:

I. Prihvatanje nekog građanskog zanimanja (rada, struke) koje se vrši u društvenim i ekonomskim prilikama ostalih građana (u školama, u bolnicama...).

U nekim državama to zahtijevaju promijenjene političke prilike, kao u slučaju nacionalizacije, kada ta djela prelaze u ruke države.

Katkad obnove zakonodavstva ili unutarnje potrebe redovničke ustanove - da bi mogla nastaviti svoju apostolsku djelatnost - dovode do prihvatanja prisutnosti koja je jednaka prisutnosti laika.

Isto tako, traženje novih načina prisutnosti navelo je neke da se pokušaju uključiti u obične društvene strukture.

U svakom slučaju treba imati u vidu opću svrhu redovničkog života i posebnu svrhu vlastite ustanove; a to traži da se nove prilike ispituju u svjetlu zahtjeva zajedničkog života i onih obveza koje proizlaze iz redovničke poslušnosti i siromaštva.

28 PC 13; ET 20; usp. GS 67-72 o ljudskim i kršćanskim sastojcima rada.

29 PO 8, OA 48.

30 MR 10; LG 44.

31 Usp. ET 20: "Vaše se djelatnosti ne smiju protiviti pozivu različitih vaših ustanova. Ne smijete redovito preuzimati poslove koji bi bili na uštrb vama svojstvenim zadacima."

32 ET 20.

33 EG 44; PC 1; ET 3.

34 PC 15; ET 21; 39.

Naime, građansko zanimanje obvezuje redovnika uglavnom osobno i veže ga uz organe i strukture koje su izvan njegove ustanove; osim toga otvara se novi odnos između rada i plaća. Kod donošenja odluka te činjenice poglavari ustanove moraju uvažiti. One uistinu traže sposobnost prosuđivanja koja će pokazati važnost vjerske svrhe radi koje su odluke donesene i koja će tu svrhu štititi.

II. Uključivanje u "svijet i položaj radnika", a isto tako i vrednote koje se uključivanjem žele postići, stvaraju neke posebne probleme.

Redovnici-radnici ulaze u "svijet" koji ima svoje zakone, svoje napetosti i, osobito danas, svoje jake uvjetovanosti, što proizlazi iz vladajućih svjetonazora i iz sindikalnih borbi koji su često mukotrpni i dvosmisleni.

Zato se može dogoditi da redovnik, u namjeri da živi kao radnik s radnicima i da tamo bude svjedok pastoralne skrbi Crkve,³⁵ bude uvučen u poimanje čovjeka, društva, povijesti i samog svijeta radnika koje ne odgovara načelima prosuđivanja i smjernicama djelovanja što su sadržani u društvenom nauku crkvenog učiteljstva. Iz toga slijedi da takvo poslanje traži posebnu pozornost i ozbiljna jamstva.³⁶

10. Nadalje, sudjelovanje u sindikalnom djelovanju zahtijeva dobro poznavanje pastoralnih planova, a isto tako i poznavanje opasnosti instrumentalizacije koja se može odnositi na život i djelovanje redovnika.

Zato u prosuđivanju tih pitanja treba slijediti nekoliko točnih smjernica:

a) Ne može se reći da načelno postoji unutrašnja nespojivost između redovničkog života i društvene zauzetosti na sindikalnom polju. Ponekad sudjelovanje u sindikalnoj djelatnosti može biti - prema različitim zakonitostima - nužno povezano s prisutnošću u svijetu radnika; a s druge strane, na takvo sudjelovanje može poticati i solidarnost kojom se daje podrška u traženju zakonitih prava.³⁷

b) Političke veze i odnosi ipak često nameću dosta teške probleme. Takva stanja treba prosuđivati po načelima koja su vlastita "političkoj praksi" (usp. sl. čl.). Posebna će pažnja biti posvećena svjetonazorima koji pokreću tzv. "klasnu borbu". U takvom slučaju nauk OA (26-36) treba posebno uzeti u obzir.

c) Iz dosad stečenih iskustava mogu se, nadalje, izvesti smjernice koje se odnose na svrhu i način takvih odluka. Baš unutar svijeta radnika, koji ima toliko upliva na društveni život, redovnici su nositelji ljudskih i kršćanskih vrednota koje će od njih tražiti da odbace neka sredstva sindikalnog djelovanja i političke manevre, jer ne odgovaraju jasnim zahtjevima pravde za koje su se jedine oni zauzeli.

A i unutar vlastitih zajednica ovi redovnici i redovnice nastojat će dovesti do zrelosti vrednote zajedništva, izbjegavajući neprihvatljive suprotnosti. Takav će stav pomoći zajednicama da se razviju za opredjeljenja koja su uravnotežena i prihvatljiva.

35 OA 48.

36 OA 4 i 50.

37 Usp. dokum. Puebla br. 1162, 1163 i 1244.

d) Drugo bitno načelo za usmjeravanje prisutnosti redovnika mora biti uvjerenje da je na poseban način zadatak laika - zbog njihova vlastitog zvanja i poslanja - da promiču vrednote solidarnosti i pravde u društvenim strukturama.³⁸ Njihova dopunska uloga na tom polju bit će prije svega izražena svjedočenjem, a zatim brigom da laici budu za taj zadatak što bolje pripravljeni.

4. Sudjelovanje u "političkoj praksi"

11. Općenito govoreći, redovnici su pokazali da su svjesni da je njihovo sudjelovanje u promicanju čovjeka pravo služenje Evanđelju i čovjeku, a ne opredjeljenje za svjetonazore ili političke stranke.

Dapače, miješanjem u ideologije ili u stranke oni uočavaju opasnost da izgube svoju redovničku samobitnost i samobitnost poslanja Crkve,³⁹ a to je povezano i s opasnom sklonošću da se dade apsolutna vrijednost idejama i metodama koje su predmet lakog i koristoljubivog spletkarenja.

12. Zato mislimo da su svakako potrebne neke smjernice u skladu s crkvenim učiteljstvom, da osvijetle pitanje koje je već prilično "goruće", a katkad može zavesti s pravoga puta.

a) Pojam "politika" može se uzeti u širem i općenitijem smislu, tj. kao dinamička organizacija svega društvenog života.

U tom pogledu dužnost je svih građana da u njoj sudjeluju kao ljudi, odgovorno i djelatno.

S tim u vezi uloga redovnika - u djelatnostima i u djelima - ima duboko značenje u smislu poticanja i zauzimanja za one kulturne i društvene promjene koje pridonose unapređivanju čovjeka.

b) Ukoliko politika znači izravno sudjelovanje u borbi neke stranke (to što se naziva "političkom praksom") - da se otkriju prava načela za moguće zauzimanje, treba uzeti u obzir razloge koji opravdavaju poziv i poslanje redovnika u Crkvi i u društvu.

1) Pretpostavljajući vrijedni doprinos koji proizlazi iz same snage njihova evanđeoskog svjedočenja i iz raznolikih njihovih apostolskih pothvata, redovnici ne smiju dopustiti da ih svlada obmana da će više pridonijeti razvoju osoba i naroda ako svoje vlastite dužnosti zamijene "političkom zauzećem" u užem smislu.⁴⁰

2) U čitavoj kršćanskoj zajednici, pa i u redovnika, pobuđuje živo zanimanje pitanje: kako stvarati kraljevstvo Božje u strukturama svijeta, ukoliko to stvaranje znači evanđeosko oživljavanje čovjekove povijesti? Ali ne u tom smislu da redovnici izravno uđu u "političku praksu". S pomoću školskih ustanova, sredstava priopćavanja, mnogovrsnih vjerskih i odgojnih pothvata redovnici mogu djelatno pridonijeti ponajviše oblikovanju mladih, kako bi

38 LG 31 i 33; AA 7 i 13; GS 67-68 i 72.

39 GS 42 i 76; Sinoda 1971; AAS 63(1971)932.

40 Usp. govor Ivana Pavla II. Uniji vrhovnih poglavara 24. studenoga 1978. u kojem ih je poticao "da u evanđeoskom svjetlu tumače svoje opredjeljenje za siromašnije i za žrtve ljudske sebičnosti, ali da ne upadnu u sociopolitičko radikaliziranje... da se približe ljudima i da uđu u narod, ali da se zato ne odreknu svoga vlastitog redovničkog identiteta..."

mogli biti stvaratelji ljudskog i društvenog promicanja, a učinci svega toga sigurno će se očitovati i na političkom polju. Ali to ne u nekoj osvajačkoj namjeri, nego radi onog služenja čovjeku i društvu prema kojemu je Krist usmjerio čitavu zajednicu Crkve (Lk 22,25-27).

3) U tom smislu treba pomagati pothvate koje su poduzele redovnice da sudjeluju u promicanju žene, i to tako da daju podršku njezinu uključivanju u ona područja javnog života - ne samo crkvenoga - koja bolje odgovaraju njezinoj naravi i njezinim sposobnostima.⁴¹

4) Na taj način svjedočenjem života i svojim djelima redovnici i redovnice sebe izgrađuju da postanu vjerodostojni "stručnjaci" Evanđelja i tako korisno služe poboljšanju i izgrađivanju društva, a to i onda kada ne prihvataju zasebna politička opredjeljenja te ne nastupaju kao muškarci i žene neke stranke, nego kao graditelji mira i bratske solidarnosti.

Doista zbog prednosti ljubavi prema Bogu, koju njihova životna odluka jasno navješćuje,⁴² redovnici nastupaju kao ljudi Apsolutnog u dinamizmu Crkve koja žeda za apsolutnim Božjim.⁴³

Po tom temeljnom usmjerenju koje sve druge pokreće i uvjetuje, oni su pozvani da postanu znak i poticaj usred Božjeg naroda.

5) Dakle, djelatna politička zauzetost ostaje iznimka i nešto dodatno što treba prosuđivati posebnim mjerilima. Kada tu zauzetost traže izvanredne okolnosti, mogu se ispitati pojedini slučajevi kako bi se došlo do zaključaka koji odgovaraju dobrobiti crkvene i građanske zajednice, ali s odobrenjem odgovornih u Crkvi i u redovničkim ustanovama.

Uvijek, međutim, treba prije svega gledati na posebno poslanje Crkve i redovničkog života te na načine djelovanja koji odgovaraju tom poslanju.⁴⁴

II. OPĆA NAČELA PROSUĐIVANJA

13. *Četiri velike vjernosti uglavnom opravdavaju i vode ulogu redovnika u promicanju čovjeka, u skladu sa saborskim načelima u obnovi⁴⁵ i imajući u vidu dosad spomenute probleme:*

- vjernost čovjeku i našem vremenu,
- vjernost Kristu i Evanđelju,
- vjernost Crkvi i njezinu poslanju u svijetu,
- vjernost redovničkom životu i karizmi vlastite ustanove.

41 MR 49-50.

42 ET 1; PC 6.

43 EN 69; dokum. Puebla, br. 527-529.

44 Usp. Sinoda 1971; AAS 63(1971)912-913; MR 5-10-36. Usp. dokum. Puebla, br. 769, gdje se nalaze ove Papine riječi: "Budite svećenici i redovnici; vi niste društveni rukovodioci, politički leaderi ili funkcioneri zemaljske vlasti. Zato vam ponavljam: nemojmo sebi umišljati da služimo Evanđelju ako nastojimo oslabiti svoju karizmu pretjeranim zanimanjem za široko polje svjetovnih pitanja."

45 Usp. PC 2.

1. Prisutni čovjeku i našem vremenu

14. Kulturne, društvene i političke promjene koje - u nevoljama i vrtlozima - narodi i kontinenti proživljavaju, traže od Crkve takvu evanđeosku prisutnost koja će odgovoriti na široko prisutne nade i težnje čovječanstva.⁴⁶

Ta živa pastoralna zabrinutost, koju su pojačala razmišljanja i usmjerenja II. vatikanskog sabora, ponovno se javila u biskupskim sinodama i u apostolskim nagovorima, tražeći jasno i uporno da se crkvena zajednica odluči na hrabre korake u obnovi, da moderna čovjeka približi Evanđelju koje je izvor svakoga pravog ljudskog i društvenog promicanja.⁴⁷

15. Povijest današnjega svijeta, koja je tako živa u konkretnoj opstojnosti svakog čovjeka, postaje danas knjiga otvorena za zanimljivo razmatranje Crkve i svih kršćana.⁴⁸

Ta povijest postaje pravi izazov koji doseže sva zvanja u Crkvi, tražeći od njih ozbiljnu provjeru života i djelovanja.

Zbog korjenitosti svojega evanđeoskog opredjeljenja redovnici dublje osjećaju taj izazov.

Oni shvaćaju jedno: ukoliko se *obrate* izvornom planu Božjem o čovjeku koji je objavljen u Novom čovjeku - Kristu,⁴⁹ utoliko će pridonijeti da i u drugima ubrzaju ono "obraćenje" mentaliteta i stavova, koje (obraćenje) čini da preobrazba ekonomskih, društvenih i političkih struktura bude ozbiljna i trajna, da se postigne pravedniji i mirniji suživot.⁵⁰

16. Zato, u težnji da obnove svoje svjedočenje i poslanje, sve su redovničke ustanove pozvane da svojim članovima pribave "dovoljno poznavanje stanja vremena i ljudi, a isto tako i potreba Crkve; tako će biti osposobljeni da - u svjetlu vjere - pravilno prosuđuju posebne značajke svijeta danas i da, zahvaćeni apostolskom revnošću, ljudima pruže što veću pomoć".⁵¹

2. S preobražavajućom snagom Krista i Evanđelja

17. Evanđelja svjedoče da je Krist vjerno izvršio svoje poslanje za koje ga je Duh posvetio.⁵²

Poslanje evangelizacije i ljudskog spasenja, koje ga je dovelo da živi sa svojim narodom - dijeleći s njime njegovu sudbinu, a koji je on poučio i usmjerio propovijedajući Evanđelje obraćenja na kraljevstvo Božje i svjedočeći za kraljevstvo.⁵³

Njegov je navještaj u "blaženstvima" uveo korjenitu obnovu u procjeni vremenitih stvarnosti i u ljudskim i u društvenim odnosima, jer je htio da

46 GS 9.

47 Usp. Sinode 1971. i 1974. te apostolski nagovor *EN*, čije se dopune, osobito u društvenom i političkom pogledu, nalaze u *OA*.

48 Usp. *RH* 14.

49 GS 22; *RH* 8.

50 GS 63.

51 *PC* 2, d; *MR* 26-32.

52 *Iz* 41,1-7; 61,1-4; *Lk* 4,17-19.

53 *Mk* 1,15.

imaju svoje središte u pravednosti-svetosti, koja je nadahnuta novim zakonom ljubavi.⁵⁴

Njegovi životni stavovi osobito vrijede za redovnike i njihovu životu daju smisao, jer su prihvatili isti "oblik života koji je prigrlio Sin Božji kad je došao na svijet".⁵⁵

18. Vjerni tom "vrhovnom pravilu",⁵⁶ redovnici su svjesni da svakodnevno idu putem obraćenja prema "kraljevstvu Božjem", i po tome oni u Crkvi i pred svijetom postaju znak koji može privući druge i dovesti do dubokih promjena u životu i u vrednotama.⁵⁷

To je zacijelo ona plodna zauzetost koja se od njih najviše očekuje,⁵⁸ pa i na poljima na kojima kršćanska zajednica djeluje za ljudsko promicanje i za razvoj društvenih odnosa koji će biti nadahnuti načelima solidarnosti i bratškog zajedništva.

Tako redovnici pridonose da se "očuva samoniklost kršćanskog oslobođenja i snage koje ono može razviti; oslobođenja u svom potpunom i dubokom smislu, kako ga je Isus navijestio i ostvario".⁵⁹

19. Snaga preobrazbe koju duh blaženstava ima u sebi, dinamički prožimajući život redovnika, oznaka je njihova zvanja i poslanja.⁶⁰

Kao prvo blaženstvo i prvo "oslobođenje" oni prihvaćaju susret s Kristom, siromašnim među siromasima, pružajući svjedočanstvo kako uistinu vjeruju da je kraljevstvo Božje iznad svih zemaljskih stvari i kako vjeruju u njegove vrhunske zahtjeve.⁶¹

Na taj način redovnici proširuju kršćanski i duboko ljudski smisao stvarnosti i povijesti, koji proizlazi iz blaženstava što postadoše svakodnevno životno načelo, te pokazuju kako su čvrste veze između Evanđelja i unapređivanja čovjeka u društvenom životu.

Zato Crkva može iznijeti evanđeosko svjedočenje redovnika kao sjajan i jedinstven dokaz da pokaže kako je put blaženstava jedini sposoban "da preobrazi svijet i da ga prikaže Bogu".⁶²

3. U uređenom crkvenom zajedništvu

20. Prije raznolikosti darova i služba treba razmotriti zajednički poziv svih kršćana na jedinstvo s Bogom i među ljudima radi spasenja svijeta.⁶³

Na zajedničkom se pozivu kršćana temelje veze zajedništva između udova Crkve, a na poseban način veze s onima koje je Duh Sveti postavio za biskupe da vode Crkvu Božju.⁶⁴

54 Mt 5,3-12; 5,20.43-48.

55 LG 44; PC 1.

56 PC 2, a.

57 LG 44; EN 69.

58 MR 16 i 26-28.

59 EN 9; 30-39; RH 11.

60 LG 31.

61 LG 44.

62 LG 31.

63 MR 4.

64 Dj 20,28; MR 5-9.

21. Budući da su redovnici dublje povezani s Crkvom,⁶⁵ oni na svoj posebni način sudjeluju u sakramentalnoj naravi Božjega naroda;⁶⁶ i u mjesnim Crkvama oni iz posebnog razloga pripadaju dijecezanskoj obitelji.⁶⁷

Saborski dekret o pastirskoj službi biskupa posvećuje pozornost ulozi redovnika i stavlja ih među biskupove suradnike s dva gledišta:

- revnost u pastoralnim potrebama,
- vjernost posebnim svrhama pojedinih ustanova.⁶⁸

22. Samobitnost redovničkog života i njegove posebne uloge postaje jasnija u svjetlu višeobličnosti i dopunjivosti poziva i služba u Crkvi.

Treba, dakle, poznavati i ispravno vrednovati dužnosti koje su vlastite svakom sastavnom dijelu: hijerarhijska služba, posvećeni život u svojim različitim oblicima, laikat.

I tako se vršenje vlastite službe odvija u neprekidnom traženju bratske veze i međusobnog popunjavanja, a to je istodobno potvrđivanje vlastite samobitnosti i crkvenog zajedništva.

23. To je opće načelo u prosuđivanju, a ono postaje jasnije kada se uzmu u obzir nadležnosti različitih skupova u Crkvi i kada se ispita kako se međusobno dopunjuju.

Zadatak je laika da traže kraljevstvo Božje baveći se vremenitim stvarima i da ih usmjeruju po Božjem planu.⁶⁹

"Svjetovna" narav nekih ustanova, među oblicima posvećenog života, otvara put neposrednijoj prisutnosti i punijem ulasku u svjetovne stvarnosti i strukture. U tim ustanovama - koje se zato zovu "svjetovne" - njihovi članovi vrše zasebno, na bilo kojem prikladnom području, svoj posebni apostolat, služeći se samim svjetovnim strukturama.⁷⁰

Ali ni redovnici, iako se životnim opredjeljenjima koja su njima svojstvena stavljaju izvan svjetovnih struktura, time nisu isključeni iz djelovanja ostalih udova Crkve u izgradnji zemaljskog grada, kao prikladnog mjesta da se prihvati kraljevstvo Božje.⁷¹

No, redovnici su tamo prisutni na svoj vlastiti način: oni, naime, ne preuzimaju dužnost i stavove koji pripadaju ostalim udovima Crkve, nego svjedočenjem koje po zavjetovanju postaje javno, a ostvaruje se u zajedništvu. U svim svojim oblicima oni su još korjenitiji znak evanđeoskog načina života i djelovanja.

Ako, osim toga, redovnici kao svećenici sudjeluju u ministerijalnom svećeništvu, oni su i po tome pozvani da predvode crkvenu zajednicu i da joj služe te tako dadnu još jače svjedočenje zajedništva.⁷²

65 LG 44.

66 MR 10.

67 CD 34.

68 CD 33-35.

69 LG 31.

70 Motu proprio "Primo feliciter, AAS 40(1948)285; PC 11.

71 LG 46.

72 LG 28; GS 43; MR 36.

24. Kao "stručnjaci u zajedništvu" redovnici su pozvani da u Crkvi budu crkvena zajednica, a u svijetu svjedoci i graditelji onoga "plana zajedništva" kojim se ostvaruje vrhunac ljudske povijesti u Bogu.⁷³

Prije svega, zavjetovanjem evanđeoskih savjeta, koje žar ljubavi oslobađa od svake zapreke, redovnici kao zajednica postaju proročki znak intimnog jedinstva s Bogom koji je nadasve ljubljen.⁷⁴

Nadalje, po svom svakodnevnom iskustvu zajedničkog života, molitve i apostolata, što je bitni sastojak i oznaka njihovoga oblika posvećenog života,⁷⁵ redovnici su "znak bratskog zajedništva". U svijetu koji je često tako duboko razdijeljen i pred svom svojom braćom u vjeri, oni uistinu svjedoče da je moguć jedan način zajedništva dobara, da je moguća bratska ljubav u životu i u djelovanju; a to je posljedica činjenice da su prihvatili poziv da slobodnije i izbližega slijede Krista Gospodina koji je poslan od Oca da - kao prvorodeni među mnogom braćom - u daru svoga Duha utemelji novo bratsko zajedništvo.⁷⁶

25. Iz zajedničkog života proizlazi onaj njihov način prisutnosti i sudjelovanja koji ih u poslanju Crkve mora obilježavati - i koji sada želimo naglasiti u odnosu na zauzetost u pitanju ljudskog promicanja.

Kako je očito iz već spomenute raznolikosti darova i služba, za razliku od laika i članova svjetovnih ustanova (koji mogu osobno prihvatiti apostolske, društvene i političke odgovornosti, kako odgovara svrsi koju im je Duh dao), redovnici su slobodno i svjesno odlučili da svoje poslanje svjedočenja, prisutnosti i apostolskog djelovanja u svemu "podijele" s drugima, prihvaćajući zajednički plan ustanove i poslušnost poglavarima.

Ta suradnja s drugima uključuje bratstvo i podršku, osobito kada apostolski zadatak stavlja redovnike i redovnice pred veće i zahtjevnije odgovornosti u okviru teških društvenih okolnosti.

26. Potrebno je osnovno načelo zajedništva (jedinstva). To je postalo još nužnije zbog raznolikosti prilika u kojima se nalaze kršćani u svijetu,⁷⁷ osobito na društveno-političkom polju.⁷⁸

Zbog toga treba uvijek imati pred očima upute iz OA 4⁷⁹ kada se radi o odlukama koje na polju odnosa između evangelizacije i ljudskog napretka osim vlastite redovničke zajednice neizbježno zahvaćaju i crkvenu zajednicu.

27. Narav redovničkog života, duboko crkvena, postaje dakle zbog svoje značajke "zajedništva", koje mora prožimati njegove strukture suživota i djelovanja, savršeniji vid redovničkog poslanja u Crkvi i u društvu.⁸⁰

U tom pogledu posebna je značajka uloge vlastite redovnicima u kršćanskoj zajednici da prihvaćaju službu biskupa kao središte jedinstva u

73 GS 19 i 32.

74 LG 44.

75 PC 15; usp. dok. Puebla, br. 730-732.

76 GS 32.

77 OA 3.

78 OA 4.

79 Ivan Pavao II. u nast. govoru u Puebla, II.

80 MR 5.

organskom zajedništvu Crkve i da rade na sličnom prihvaćanju kod ostalih udova Božjeg naroda.

Redovnici se ne trebaju bojati da će hijerarhijski značaj toga crkvenog zajedništva postati zaprekom velikodušnosti i stvaralaštvu u njihovim pothvatima;⁸¹ jer svaka je crkvena vlast dana zato da skladno promiče karizme i službe.⁸² Dapače, redovnici se potiču da stvaraju velike planove i pothvate,⁸³ jer to posebno odgovara karizmatičkoj i proročkoj naravi redovničkog života.

Po svom poslanju, koje je otvoreno cijeloj Crkvi, a ostvaruje se u okviru mjesnih Crkava,⁸⁴ redovnici se nalaze u najprikladnijim uvjetima da pokažu pravu vrijednost onih oblika "primjerenog usklađivanja", koje dokument *MR* predlaže kao put organskog crkvenog zajedništva.⁸⁵

4. U dinamičkoj vjernosti vlastitom posvećenju u skladu s karizmom Utemeljitelja

28. Obnovljena prisutnost redovnika u poslanju Crkve za evangelizaciju i ljudski napredak ne bi bila potpuno vjerodostojna ako bi bila prisiljena odreći se, pa makar samo djelomice, značajka redovničkog života i vlastite naravi pojedinih ustanova.⁸⁶

To je zahtjev koji se, kako smo vidjeli, stalno pojavljuje; i on mora, bez dvojbe, vrijediti kao stalna obveza redovničkih zajednica.

29. Ta je vjernost karizmi dinamička, otvorena poticaju Duha koji prolazi kroz događaje u Crkvi i kroz znakove vremena, a nošena je stalnim pobudama crkvenog učiteljstva.

Bolje poznavanje potreba današnjeg čovjeka, njegovih problema, njegovih traženja i težnja učinilo je redovničke zajednice budnijima;⁸⁷ i zato mogu bolje zapaziti i prosuditi koji su to pravi znakovi prisutnosti Božje i njegovih planova u događajima i u očekivanjima u kojima sudjeluju zajedno s ostalim udovima Crkve.

Dijalog u zajednici,⁸⁸ vođen vjerom, međusobnim prihvaćanjem, poštivanjem osoba i redovničkom poslušnošću najprikladnije je mjesto za takvo prosuđivanje.

Zato što su redovničke zajednice po svojoj naravi utemeljene na vjeri, one čuvaju i zrače to svjetlo koje pokreće čitav Božji narod da otkrije nakane Gospodnje u općem pozivu čovjeka te da tako pronađe stvarna ljudska rješenja svakog problema.⁸⁹

30. Ono "vruće pitanje", koje *ET* 52 stavlja na kraj Apostolskog nagovora o obnovi redovničkog života, pravi je krik srca kojim Pavao VI. izražava

81 *MR* 19 i 41.

82 *LG* 10-12; 27; *PO* 3; *AA* 2.

83 *EN* 69.

84 *LG* 45-46; *CD* 33-35.

85 *MR* 52 sl.

86 *LG* 6; *PC* 2; *MR* 11-22.

87 *GS* 1-10; *ET* 25.

88 *PC* 14; *ET* 25.

89 *GS* 11.

svoju živu pastoralnu zabrinutost, svoju veliku ljubav za čovjeka i za današnji svijet, pouzdanje koje ima u redovnike i u redovnice.

Konkretni pristupi obnovi time su posebno osvijetljeni. Njihova bitnost potiče na takvu vjernost koja će biti sposobna da danas vrati životu i djelovanju svake ustanove onaj žar kojim su bili prožeti Utemeljitelji u izvornim nadahnućima Duha.⁹⁰

31. Radi se o neprekidnom pozivanju na "život" u njegovoj dubokoj dinamičnosti, kao što potvrđuju riječi pape Ivana Pavla II.⁹¹ "Život kakav mi danas imamo pred očima, nosi sa sobom bogatstvo predaje iz prošlosti, da bi nam dao mogućnosti da se njome danas koristimo."

"Mi se moramo sa svom pronicljivošću pitati" - kaže Papa - "kako treba danas pomagati redovničko zvanje da postane svjesno i zrelo; kako mora djelovati redovnički život u cjelini suvremenoga crkvenog života. Normalno je da stalno tražimo odgovor na to pitanje. Nalazimo ga u nauku II. vaticanskog sabora, u nagovoru *EN*, u brojnim izjavama papa, sinoda i biskupskih konferencija. Taj je odgovor temeljan - i on je višeobličan."

Papa potvrđuje svoje pouzdanje u redovnički život koji vjerno slijedi ta načela po kojima postaje "neizmjerni kapital velikodušnosti", bez kojega "Crkva ne bi bila potpuno ono što jest".

"U neprekidno obnavljanoj vjernosti karizmi Utemeljitelja, Družbe moraju nastojati da odgovore očekivanjima Crkve, zadacima koje Crkva sa svojim pastirima smatra danas hitnijima, da izvrši poslanje koje zahtijeva osposobljene radnike."⁹²

III. FORMATIVNI ZAHTEJEVI

32. Problemi s kojima se mora suočiti redovnički život da se obnovi, da bude sposoban ostvariti sklad između evangelizacije i promicanja čovjeka, postoje i u odgoju.

Sve to može zahtijevati i provjeru odgojnih programa i metoda, kako u razdoblju uvođenja tako i u narednim stupnjevima te u permanentnom obrazovanju.

Čitajući u tom svjetlu saborska načela o obnovi redovničkog života, postaje jasno da se ne radi samo o prilagođavanju nekih izvanjskih oblika. Samo duboki odgoj mentaliteta i načina života čini redovnika sposobnim da ostane ono što jest i u novim načinima prisutnosti; da uvijek prisutnost "posvećenih" svjedočenjem i djelima usmjeri preobrazbu osoba i društva prema Evanđelju.⁹⁴

33. U tom pogledu neki oblici formacije zaslužuju veću pažnju:

a) Provjeriti svijest o dubokoj naravi i značajkama redovničkog života; i

90 MR 23f.

91 Govor vrhovnim poglavarima 24. studenoga 1978.

92 Govor članicama UISG 16. studenoga 1978.

93 PC 2; ES II, 15-19 i 33-38.

94 PC 18.

to što se tiče njega samoga i njegova dinamičnog udjela u poslanju crkvene zajednice u današnjem društvu.

Treba doći do točnoga pojma posebne samobitnosti ustanove i do njezine stvarateljske zauzetosti u svrhu traženja obnove i djelovanja ustanova. To je jedno od glavnih motrišta i početne i trajne formacije.

b) U suočenju *redovnički život - Crkva - suvremeni svijet* može zavjetovanje evanđeoskih savjeta tražiti i nove stavove, osjetljive za vrednotu proročkog znaka, koji će biti ona snaga što će obratiti i preobraziti svijet, njegove pojmove, njegove odnose.⁹⁵

c) Zajednički život, osobito kad se promatra kao iskustvo i svjedočanstvo "zajedništva", razvija sposobnost prilagođavanja⁹⁶ da odgovori raznim oblicima djelovanja. Ovi oblici ne slabe nego mogu, u tom stavu, ojačati bratske veze i solidarnu suradnju u posebnom služenju ustanove u Crkvi.

Nove okolnosti djelovanja, koje su opisane u prikazu spomenutih problema, mogu stvoriti i nepredviđena stanja. One traže da budu uvedene u redovnički život takvom pripravom - duhovnom i humanom - koja će pomoći da se ostvari zrelo raspoloženje posvećenih, imajući u vidu obnovljene odnose unutar i izvan vlastitih zajednica.

d) Sudjelovanje u životu i u poslanju Crkve, u obliku suodgovornosti i dopunjavanja, traži suvremeno poznavanje dvaju njezinih pothvata i ciljeva koje želi postići.⁹⁷

Iz nauka II. vatikanskog sabora i iz onoga kako se biskupske sinode na to pozivaju slijedi da formaciju za zadatke Evanđelja nije moguće odijeliti od promicanja čovjeka po Božjem planu.

Zato ne bi bio ni primjeren ni potpun plan formacije i obnove u redovničkim ustanovama bez svjesno izgrađenog stava prema crkvenom nauku u tom pitanju.⁹⁸

To se pokazuje još potrebnijim ako se traži da redovnici budu sposobni, što je uostalom njihov apostolski zadatak, da "bude savjesti",⁹⁹ da izgrađuju druge kršćane, osobito laike, da uzmognu u potpunosti i uravnoteženo preuzeti svoj udio u tom zajedničkom poslanju evangelizacije i promicanja čovjeka.¹⁰⁰

95 ET 13-29. Usp. dokum. Puebla, br. 476: "Naše društveno ponašanje sastavni je dio našega nasljedovanja Krista."

96 PC 3; 15.

97 PC 2, c.

98 Ivan Pavao II. u nastupnom govoru u Puebli, III, 4: "U vezi s tim naukom Crkva mora izvršiti jedno poslanje: mora propovijedati, odgajati pojedince i zajednice, oblikovati javno mišljenje, usmjeriti odgovorne za narode... Govorite jezikom iskustva, boli i nade suvremenoga čovječanstva."

99 ET 18.

100 Usp. dokum. Sinode 1971; AAS 63(1971)935 i 937 o pravdi u svijetu. Ivan Pavao II. u Puebli, nastupni govor, III, 7: "Dopustite mi da vam preporučim kako nužno treba među vjernicima pobuditi zanimanje za taj crkveni društveni nauk. Osobito je važno da se oblikuje društvena svijest na svim razinama i u svim sektorima. Dok se množe nepravde i bolno raste razmak između siromašnih i bogatih, društveni nauk, stvarateljski i otvoren širokim poljima na kojima je Crkva prisutna, mora postati dragocjeno sredstvo izobražavanja i djelovanja."

Budući da su "misionarske dimenzije" Crkve posebno povjerene velikodušnoj raspoloživosti redovnika,¹⁰¹ odgoj onih koji su poslani u taj uzvišeni oblik evangelizacije i ljudskog promicanja mora biti posebno prilagođen, da odgovara kulturama, osjetljivost i posebnim problemima mjesta.¹⁰²

34. Kada je u pitanju raspoređivanje i animiranje toga procesa podanaš-njenja i obnove u vjernosti Duhu i povijesti, posebno je važna uloga kapitula i generalnih uprava:

- da odabiru pothvate koji danas bolje odgovaraju prvotnim ciljevima ustanove;

- da usmjeruju pojedince i zajednice s pomoću primjerenih pothvata priopćavanja i obrazovanja;

- da u pomnijom i konkretnom dijalogu promiču provjeru pothvata, da se svrati pažnja na moguća djela koja nisu dovoljno osuvremenjena i da se potiče i vodi traženje novih i prikladnih oblika.

A sve to može pomoći da se otkrije ljepši i privlačniji pogled na vrednote posvećenja i poslanja, na kojima se temelji svjesna i radosna pripadnost vlastitoj ustanovi.

35. Konferencije redovnika - zbog svoga neposrednijeg poznavanja crkvenih i društvenih prilika - sposobne su bolje uočiti probleme koji se javljaju u raznim zemljama i kontinentima. Razmjenom iskustava i s pomoću studijskih sastanaka one će moći - u suradnji s biskupskim konferencijama i poštivajući različitost karizmi - pronaći rješenja i putove koji bolje odgovaraju potrebama cjelovitog unapređivanja čovjeka, koje se nadahnjuje na Evanđelju i na stalnom usmjerivanju crkvenog učiteljstva.

U Vatikanu, 12. kolovoza 1980.

*Eduard kard. Pironio, pref.
Augustin Mayer, O.S.B., tajnik*

¹⁰¹ EN 69.

¹⁰² AG 18; 25-27.